

Hibrid migráció Belarusból az Európai Unióba

URBÁN Ferenc¹

A cikk bemutatja azt a folyamatot, amelynek során a belarusz–lengyel határ közelében táborozó irreguláris migránsok reményvesztetten kíséreltek meg bejutni az EU-ba. Róluk naponta tudósítottak a különböző médiumok 2021-ben, ám 2022 év elején már veszített hírértékéből a világpolitika ütközőzónájában rekedt embercsoportok sorsa.

Tanulmányomban azt vázolom, milyen tényezők hatása vezetett a kialakult helyzethez, és a nemzetközi migráció hagyományosan használt fogalmi keretei milyen mértékben alkalmazhatók a jelenségre.

Kulcsszavak: irreguláris migráció, menedékkérelem, hibrid migráció

1. Irreguláris migráció Belarusban

2022 januárjában is több száz migráns² tartózkodott a belarusz–lengyel határon annak reményében, hogy bebocsátást nyernek Lengyelország és így az Európai Unió területére. Az IOM adatai szerint a lengyel határhoz közeli Brusgi település szükségbefogadó állomásán összesen 628 fő tartózkodott, többségük nő (176 fő) és gyermek (286 fő), csupán egynegyedük férfi (166 fő).³ Állampolgársági megoszlásukat tekintve nagyrészt iraki állampolgárok, kurd területről származók, ezenkívül kisebb számban vannak köztük szíriaiak, irániak és néhány afrikai kontinensről származó is.

A szükségbefogadó állomáson elhelyezett személyek ellátásáról a Belarusz Vörös-kereszt gondoskodik, amely az állomáson befogadott irreguláris migránsok regisztrációját is végzi.

Az események mögött rejlő okok között felsejlik a NATO-tagállamok – beleértve az EU-tagállamok – és Oroszország közötti 2022-t megelőző években egyre fokozódó konfliktus, amelynek mintegy mellékszereplőjévé vált Belarusz is mint az orosz érdekek egyik legfontosabb kiszolgálója és az Oroszországból érkező állami támogatások fő kedvezményezettje.

¹ Osztályvezető, Központi Statisztikai Hivatal, Vándorlásstatisztikai osztály; doktori hallgató, Nemzeti Közszociológiai Egyetem Rendészettudományi Doktori Iskola. E-mail: ferenc.urban1980@gmail.com

² Nemzetközi migrációban részt vevő személy.

³ Hunderte Migranten haaren an polnisch-belarussischer Grenze aus. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 2022. január 1.; IOM Belarus: *Response for the Stranded Migrants in Belarus*. Situation Report (2022. január 14–20.).

A folyamat gyökerei mélyebben keresendők, mint a belarusz–lengyel határon kialakult migrációs válsághelyzethez vezető tényezők.

2. Az irreguláris migráció értelmezési lehetőségei

A nemzetközi migráció, különösen az irreguláris migráció, valamint a menekültüggyel összefüggésben álló migráció egyik jellegzetessége a bizonytalansága, ami számos befolyásoló tényező együttes hatására vezethető vissza. Ezek a faktorok⁴ nem várt hatást gyakorolnak a migrációra.⁵

Az irreguláris migráció nagyfokú bizonytalansága miatt előrejelezhetősége is nehézkes, ez a nehéz előrejelezhetőség különösen igaz, ha néhány évre előre, éves bontásban szeretnénk folyamatokat jelezni. A kényszmigrációban részt vevők mozgásának előre számítása a jelenség természetéből fakadóan úgy ütközik számos nehézségbe, hogy egyaránt nagy jelentősége van a származási és a célországok demográfiai folyamataiban.⁶

A migráció jellemzésére több elméleti keretet is kidolgoztak a terület kutatói, de átfogó, minden problémát érintő elméletnek még híján van a migrációs tudomány. A migrációs elméleteket a legtöbb kritika azzal összefüggésben érte, hogy mindegyik a saját rész tudományos valósága irányából próbált magyarázatot találni a jelenségre, és nem tartalmaztak mindent lefedő megközelítést,⁷ feltéve, hogy létezik ilyen megközelítés. Átfogó elméleteknek híján van a migráció tudománya általában is, „a nemzetközi migrációnak nincsen egységes, átfogó elmélete, csak elmélettörédek léteznek, amelyek nagyrészt egymástól elszigetelten jöttek létre”.⁸ A kényszmigráció jelensége és hozzá kapcsolódóan a menekültügy különösképp olyan terület, ahol nagyobb szükség mutatkozik az átfogó elméletek terén.

A menekültügyre, illetve a menedékkérők motivációjára vonatkozó elméleteknek csak viszonylag elenyésző hányada keresi a kényszmigrációt kiváltó okok között⁹

⁴ Ezek a tényezők megnyilvánulhatnak egy országon belüli konfliktus eszkalálódásában, fegyveres konfliktusok kiszélesedésében.

⁵ European Asylum Support Office: *The Quantitative Assessment of Asylum-Related Migration. A Survey of Methodology*. 2017.

⁶ George Disney et al.: *Evaluation of Existing Migration Forecasting Methods and Models*. Report for the Migration Advisory Committee: Commissioned research. ESRC Centre for Population Change, University of Southampton, 2015. 48.

⁷ Joaquín Arango: Explaining Migration: A Critical View. *International Social Science Journal*, 52. (2000), 165. 293.

⁸ Douglas S. Massey et al.: A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. In Sik Endre (szerk.): *A migráció szociológiája*. Budapest, ELTE Társadalomtudományi Kar, 2012. 7.

⁹ Hautzinger Zoltán – Hegedűs Judit – Klenner Zoltán: *A migráció elmélete*. Budapest, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2014.

Ha a migráció kiváltó oka a jobb megélhetésre törekvés, akkor gazdasági migrációról beszélhetünk. „[A] jobb pénzügyi lehetőségek keresése avagy a származási országban tapasztalható megélhetési lehetőségek szűk vagy ki nem fizetődő volta nem lehet alapja menedékjogi státusz megadásának.”

a gazdasági szempontot, többségük a kényszermigrációt a különböző harcokkal, fegyveres konfliktusokkal magyarázza.¹⁰

Abban az esetben, ha léteznek is a kényszermigrációra kidolgozott elméletek, nehézségekbe ütközik az operacionalizálásuk anélkül, hogy jelentésük veszteséget szenvedne. Vannak ugyan olyan elméletek, amelyek megpróbálják összeegyeztetni a különböző gazdasági, politikai folyamatokat értelmező elméleteket és a társadalmi, politikai elméleteket, ám hiába tartalmaznak több tényezőt, mégsem elegendők a jelenség alapos feltárására.¹¹

3. Az irreguláris migrációt befolyásoló tényezők

A migrációs folyamatok elemzéséhez – és ebbe beleértve a kényszermigrációs folyamatokat is – megfelelő horizontális elméletként szolgálhat a klasszikus *push-pull elmélet*.¹² Ezt módosította Lee,¹³ aki szerint a migrációt négy tényező együttese váltja ki, amelyek a következők: az egyik az úgynevezett *push faktor*, amely a származási országa elhagyására készíti a migránst, a másik az úgynevezett *pull faktor*, ezek a célország kiválasztását elősegítő tényezők. Továbbá vannak *köztes tényezők*, amelyek elősegítik vagy gátolják a migrációt, illetve beszélhetünk még a migrációban részt vevő személy egyéni hozzáállásáról. Mindazonáltal ez az elmélet sem mindenható, mivel ahhoz, hogy meghatározó legyen, minden tényezőnek (faktornak) azonos mértékben kellene kifejtenie hatását.¹⁴

Különbségek mutathatók ki a *push faktorokban* is, mert megkülönböztethetők *hard és soft push faktorok*. Egy fegyveres konfliktus vagy egy természeti katasztrófa a *hard push faktorok* közé sorolható, amely azonnali migrációra készíti az adott személyt. A *soft push faktorok* sokkal inkább valamilyen tudatos döntést eredményeznek, *soft push faktor* lehet például a gazdasági tényező. A *soft push faktor* kiegyensúlyozottabb, stabil migrációt vált ki, a *hard push faktor* nagyon nehezen jelezhető előre, mert gyors, kiszámíthatatlan mozgást okoz.

A *soft push faktor* eredményeképpen kiváltott migráció jellemzően egyéni döntés eredménye, míg a *hard faktor* által generált migráció erőteljesen külső tényezők hatására jön létre.¹⁵

¹⁰ Anjali Suriyakumaran – Yuji Tamura: Asylum Provision: A Review of Economic Theories. *International Migration*, 54. (2016), 4. 24.

¹¹ Aristide R. Zolberg: The Next Waves: Migration Theory for a Changing World. *The International Migration Review*, 23. (1989), 3. 423.

¹² Everett S. Lee: A Theory of Migration. *Demography*, 3. (1966), 1. 47–57.

¹³ Ernst Georg Ravenstein: The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48. (1885), 2. 167–235.

¹⁴ EASO (2017): i. m. 10.

¹⁵ Sture Öberg: Spatial and Economic Factors in Future South-North Migration. In W. Lutz (szerk.): *The Future Population of the World. What Can We Assume Today?* London, Earthscan, 1994. 361–385.

A nemzetközi vándorlást kiváltó társadalmi, politikai és egyéni tényezők rendszere összetett, rendkívül nehéz ezek közül kiválasztani csupán egyetlen faktort, és azt azonosítani a migrációt kiváltó okként.

A migráció jelenleg is bevett kategorizálása például az önkéntes és a kényszer migráció kategóriáinak használata mára már meghaladott, sokkal inkább célravezető lehet a migráció jelenségének komplex megközelítése. Ennek során a migrációra vonatkozó döntésre úgy kell tekinteni, mint amelyet külső kényszerítő tényezők és egyéni megfontolások együttese vált ki.¹⁶ Váratlanul kirobbanó fegyveres konfliktusok lehetnek azonnali kiváltó okai a nemzetközi vándorlásnak vagy a harcok okozta gazdasági hanyatlás eredményeként is elvándorolhatnak az emberek.

Kutatások alapján megállapítható, hogy a kényszer migráció során a célország kiválasztásánál sokkal inkább meghatározó a célországról kialakult kép, a célország híre, semmint az ott uralkodó társadalmi-gazdasági folyamatok. Az előbbi tényezők szerepe a modern infokommunikációs eszközök és a szociális média nagyfokú elterjedtsége idején egyre inkább előtérbe kerül. Egy az Európai Bizottságnak készült tanulmányában Böcker és Havinga¹⁷ összefoglalóan esélynek nevezi azokat a tényezőket, amelyek a társadalmi faktorokon kívül meghatározók a migrációra vonatkozó döntés meghozatalakor.

4. Az EU és Belarusz közti konfliktus eszkalálódása

A kezdetek a 2020. tavaszi belarusz elnökválasztásokig vezethetők vissza, amelyet az Európai Unió és a Nyugat meghatározó képviselői szerint elcsalt a hatalmát erőszakkal is megőrző Aljakszandr Rihoravics Lukasenka. Az Európai Tanács 2020 augusztusában nyilatkozott úgy először, hogy Lukasenka választási csalást hajtott végre, az Európai Unió tagállamainak állam- és kormányfői egyben kiálltak a belarusz nép demokráciához és szabad választásokhoz való joga mellett.¹⁸ Ezt követően az EU vezetői az októberi rendkívüli európai tanácsi ülésen a tavaszi elcsalt választásokat követő tüntetéseken bebörtönzött ellenzékiek szabadon bocsátásáért álltak ki, és haladéktalanul szankciók bevezetését követelték Belarusszal szemben,¹⁹ valamint felemelték szavuk egy demokratikus Belaruszért. Ezt követően 2020 novemberében az Európai Unió Tanácsa 14 magas rangú belarusz tisztségviselővel, köztük Lukasenkával szemben vezettek be szankciókat.

¹⁶ Russell King: Towards a New Map of European Migration. *International Journal of Population Geography*, 8. (2002), 2. 89–106.

¹⁷ Anita Böcker – Tetty Havinga: *Asylum Migration to the European Union: Patterns of Origin and Destination*. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 1998.

¹⁸ European Council – Council of the European Union: *Timeline – EU Restrictive Measures against Belarus* (é. n.).

¹⁹ Special European Council, 1-2 October 2020. Lásd: www.consilium.europa.eu/en/meetings/european-council/2020/10/01-02

Az EU Tanácsa a belarusz tisztségviselőkkel szemben bevezetett szankcióit 2020. év végén kiterjesztette a belarusz gazdasági élet jelentősebb szereplőire is.²⁰

2021. május végén a belarusz hatóságok földre kényszerítették a Ryanair légitársaság Athénból Vilniusba tartó repülőgépét – bombafenyegetésre hivatkozva, amin Raman Pratasevich belarusz ellenzéki újságíró és barátja, Sofia Sapega utaztak. A leszállítás után a belarusz hatóságok őrizetbe vették az ellenzéki újságírót.²¹

A kialakult kényes helyzet tovább fokozódott, a belarusz hatóságok lett diplomatákat is kiutasítottak, majd az Európai Unió Tanácsa a Belavia belarusz légitársaságot korlátozta az európai uniós légtérhez és repülőterekhez való hozzáférésben. Ez a lépés praktikusán azt jelentette, hogy minden belarusz érdekeltségű légitársaságot, illetve légi járművet az EU Tanácsa kitiltott az Európai Unióból. 2021 nyarán az EU újabb szankciókat vezetett be belarusz tisztségviselőkkel és üzletemberekkel szemben.²²

A belarusz vezető azonban nem rettent meg az EU-szankcióktól, és további módon próbált meg hatást gyakorolni az Európai Unióra. 2021 júliusa óta szervezett, tömeges irreguláris migráció negatív hatásával, mesterséges irreguláris migrációs nyomással igyekszik hatást gyakorolni az Európai Unió talán egyik legsérülékenyebb szakpolitikájára, a migrációs és menekültügyi politikára.

Ahogy az az Európai Unió Bizottságának 2021 szeptemberében kiadott közleményében olvasható, a változó migrációs helyzetek jelentős nyomást gyakorolhatnak az EU külső hatáira.²³ Az EU Bizottsága a 2021 júliusától a Belarusz irányából az EU keleti határait fenyegető irreguláris migrációt államilag támogatott mozgásként határozta meg, amellyel Belarusz egyértelmű célja az Európai Unió tagállamainak destabilizálása.²⁴

5. Államilag szervezett irreguláris bevándorlás

A belarusz állam 2021 júliusától államilag szervezett irreguláris bevándorlást folytat a Belavia légitársaság bevonásával, elsősorban Irak Kurdisztánnak²⁵ nevezett térségből szervez Európába irreguláris migránsokkal repülőjáratokat. Az EU Bizottságának Közleménye megállapítja, hogy a belarusz hatóságok elsősorban iraki

²⁰ European Council – Council of the European Union (é. n.): i. m.

²¹ European Council – Council of the European Union: *European Council Conclusions on Belarus, 24 May 2021. III. Belarus* (2021. május 24.).

²² European Council – Council of the European Union (é. n.): i. m.

Jellemző, hogy 2022 januárjában Budapestről Minszkbe nincsen közvetlen járata a Belavia légitársaságnak, csak moszkvai átszállással lehet eljutni oda. Lásd: <https://en.belavia.by/>

²³ Európai Bizottság: *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a migrációról és a menekültügyről szóló jelentésről.* COM(2021) 590 végleges (2021. szeptember 29.).

²⁴ Európai Bizottság (2021): i. m.

²⁵ Hivatalosan Kurdisztáni Autonóm Régió: https://hu.wikipedia.org/wiki/Iraki_Kurdiszt%C3%A1n

állampolgárokat utaztattak Belarusbba repülővel, majd onnan segítették őket a litván, lett és lengyel határ megközelítésében is.²⁶

A Belarusbban kialakult válsághelyzet tanúságait levonva az EU Bizottsága megállapította, hogy

„[a] Belarusbban és Afganisztánban zajló közelmúltbeli fejlemények azt mutatják, hogy az EU-nak folyamatosan értékelnie kell az új tendenciákat, és készen kell állnia, hogy reagáljon azokra, ki kell igazítania a jelenlegi szabályozást, és új intézkedéseket kell előírnyoznia a migrációs és menekültügyi rendszerrel való, általában támogatott migráncscsempészés vagy bűnszövetkezetek által elkövetett visszaélések megakadályozása érdekében”.²⁷

Beszédes adat, hogy a Litvániába érkező irreguláris migránsok száma 2021-ben több mint ötszerez volt több, mint 2020-ban, és a Lengyelországba és Lettországba illegális módon belépő migránsok száma is jelentős növekedést mutatott.²⁸

Az EU-ba való illegális belépések megakadályozása érdekében hozott diplomáciai, operatív és pénzügyi támogatások hatására (és az időjárás tényezőknek is köszönhetően) a belépések száma 2021. év végére lecsökkent. Az operatív intézkedések keretében a Frontex tisztségviselőket helyezett ki (103 főt) a szóban forgó EU-tagállamokba.²⁹ Az ESO is szakértőket küldött Litvániába és Lettországba. Ezenkívül Litvánia uniós szükséghelyzeti támogatást is kapott a menedékkérők legsürgetőbb igényeinek kielégítésére. Litvánia az uniós polgári védelmi mechanizmust is aktiválta, az EU Bizottsága pedig szorosan együttműködik a litván hatóságokkal Litvánia visszaküldési kapacitásainak megerősítése érdekében.³⁰

Lengyelország 2021 nyarán határkerítést épített a Belarusszal szomszédos határszakaszára, az illegális belépések megakadályozására. 2021 őszén viszont már egy állandó, mozgásérzékelőkkel ellátott acél fal felépítéséről döntött a lengyel parlament, ami 200 km hosszú lesz és 5,5 m magas, építési költsége pedig el fogja érni a 353 millió eurót.³¹ A megerősített műszaki határvár felépítése végül 2022 januárjának végén kezdődött el.

A Frontex adatai alapján az Európai Unió keleti határszakaszán felfedett irreguláris migránsok száma, ahogy ez az 1. ábrán is látható 2021. januártól – novemberig terjedő időszakban megközelítette a 8000 főt.³² 2020-ban a keleti határszakaszon felfedett irreguláris migránsok száma még csak 615 fő volt, vagyis a növekedés mértéke kiugróan magas, 1271%. Ez a növekedés egyértelműen a Belarusbban zajló migrációs folyamatokra vezethető vissza.

²⁶ Európai Bizottság (2021): i. m.

²⁷ Poland to Build Belarus Border Wall to Block Migrant Influx. *BBC News*, 2021. október 29.

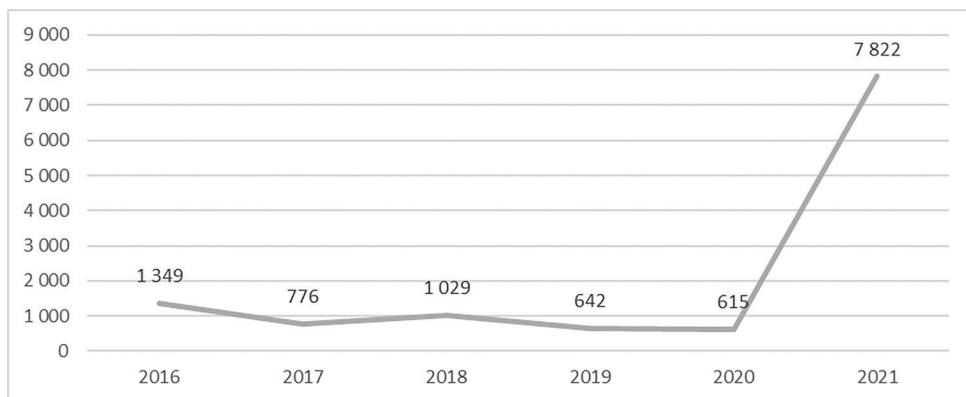
²⁸ Frontex Migratory Map: <https://frontex.europa.eu/we-know/migratory-map/>

²⁹ Európai Bizottság (2021): i. m.

³⁰ Európai Bizottság (2021): i. m.

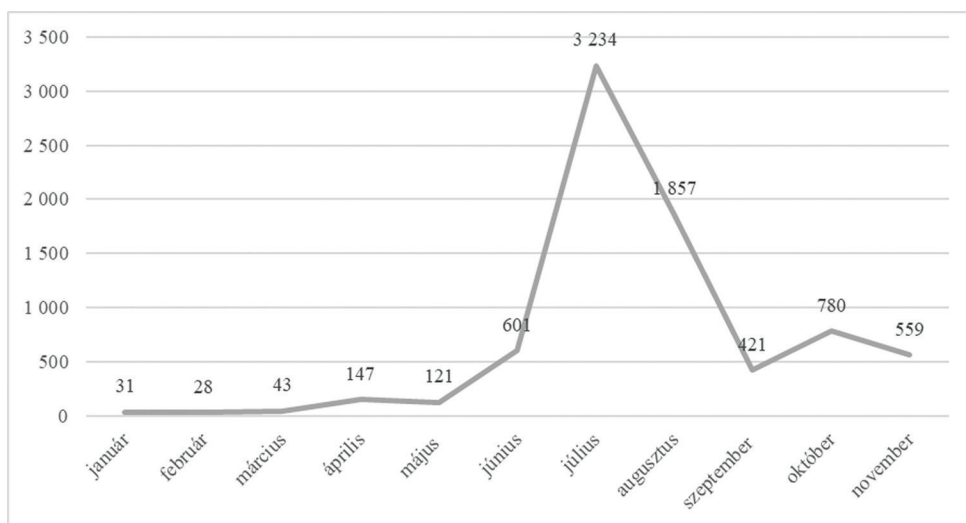
³¹ *BBC News* (2021): i. m.

³² Frontex Migratory Map.

1. ábra: Az EU keleti határán felfedett irreguláris migránsok száma 2016–2021

Forrás: a szerző szerkesztése a Frontex adatai alapján

2. ábra: Az EU keleti határán felfedett irreguláris migránsok 2021. január–november*

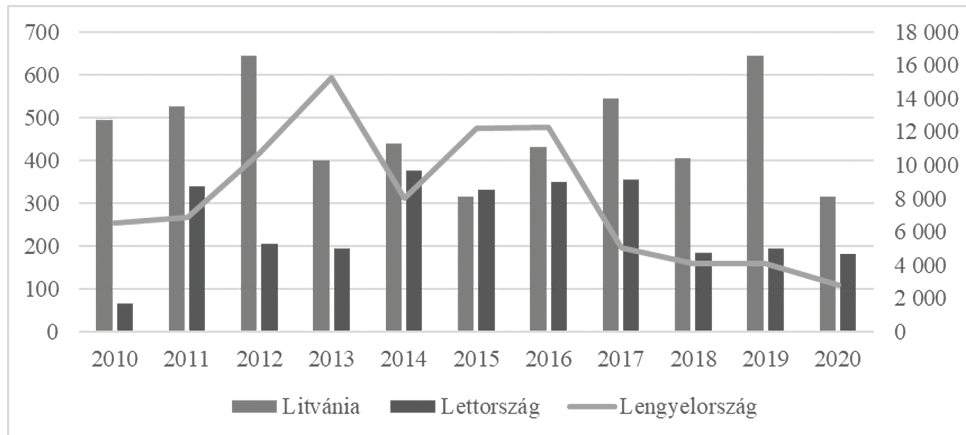
Forrás: a szerző szerkesztése a Frontex adatai alapján

A 2021. évi évközi adatok alapján is látható, hogy az EU keleti határán felfedett irreguláris migránsok számának növekedése júniusban indult el (lásd 2. ábra), majd eddigi csúcát júliusban érte el. Ez az időszak egybeesik az Aljakszandr Rihoravics Lukasenka által jóváhagyott szervezett irreguláris bevándorlás felfutásával.

A benyújtott menedékjogi kérelmek számának alakulását is megvizsgáltam az EU keleti határszakaszán tapasztalt irreguláris migrációs mozgás által érintett három országban, így Litvániában, Lettországbán és Lengyelországban. 2021-et megelőzően a Lengyelországban benyújtott menedékjogi kérelmek száma egy-két év

kiugrásától eltekintve néhány ezer fő körül alakult, míg a két balti államban a rögzített kérelmek száma rendre pár száz fő volt.

2021-ben (a januártól szeptemberig terjedő időszakban) Litvániában mutatható ki látványos növekedés. Ahogyan az a 3. ábrán is látható a kérelmek száma 3000 fő fölött volt, ami több mint tízszeres növekedés, Lettországból is közel háromszoros növekedés látható a 2010-es években rögzített évi kérelemszámhoz képest. A Lengyelországban rögzített menedékjogi kérelmek száma tulajdonképpen 2021 első tíz hónapjában az azt megelőző évek nagyságrendjét mutatja.

3. ábra: Benyújtott menedékjogi kérelmek száma (y tengely) a három országban

Forrás: a szerző szerkesztése az Eurostat adatai alapján, lásd: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>

6. Hibrid migráció

A belarusz EU-határon tapasztalt irreguláris migrációs események rávilágították a figyelmet az államilag szervezett embercsempészés mint a politikai nyomásgyakorlás eszközére.

A hibrid háború fogalma a Krím félsziget Oroszország által történt annektálását követően lett gyakori kifejezés a nemzetközi és a hazai médiában. A hibrid háború újfajta hadviselést jelent, amelynek során a hibrid hadviselő integrált módon alkalmazza az állam diplomáciai, információs, katonai, valamint pénzügyi hatalmi eszközeit.³³ További meghatározó tartalmi eleme a definíciónak, hogy a hibrid hadviselés folytatása során különösen fontos az információs hadviselés, vagyis a narratíva

³³ Somodi Zoltán – Kiss Álmos Péter: A hibrid hadviselés fogalmának értelmezése a nemzetközi szakirodalomban. *Honvédségi Szemle*, 147. (2019), 6. 22–28.

uralásának képessége. A hibrid hadviselő célja bizonytalanság előidézése a saját szerepére vonatkozóan, és így abban bízik az ilyen háborút folytató fél, hogy tevékenysége a háborús küszöb alatt észrevétlen maradhat.³⁴

A hibrid hadviselés nem új módszer a háborúk történelmében, de újdonsága a hatalomgyakorlás egyes területeinek korábban nem látott szintű összehangolt-ságában, illetve az információtechnológiai eszközök korábban nem látott mértékű használatában rejlik.

Hibrid hadviselési technikát használt a NATO is, mert célját a különböző konfliktuszónákban, így például Irakban, Afganisztánban a hatalomgyakorlás különböző területein, összehangolt műveletekkel kívánta elérni. A hibrid hadviselést a Szovjetunió is alkalmazta, hiszen a hidegháborúban szemben álló két hatalmi tömb szándéka a nyílt fegyveres konfliktus elkerülése volt, ezért az ezt előidéző küszöb alatt maradtak műveleteikkel. A hidegháború enyhülésével azonban Oroszország számára már nem volt szükséges, illetve lehetőségei és forrásai nem tették lehetővé hibrid háború folytatását. Ez a tényállás mára jelentősen megváltozott, hiszen az internet és vele a közösségi média elterjedése megkönnyíti a hibrid hadviselés folytatását.

Oroszország és Belarusz 1999 óta államszövetség formai keretei között működik együtt – az államszövetség létrehozásáról öt évvel a Szovjetunió felbomlása után, 1996-ban állapodtak meg. Ez az államszövetség egészen 2021 nyaráig tulajdonképpen formalitást jelentett, és tartalommal csak kis mértékben töltötték meg. Az elcsalt 2020. évi elnökválasztás után Lukasenkának hatalma és az ország gazdaságának zavartalan működtetésére már csak Vlagyimir Vlagyimirovics Putyin Oroszországa maradt támaszként, ezért 2021 nyarán megállapodtak kapcsolataik szorosabbra fűzésében, a gazdasági unió elmélyítésében. Kijelenthető, hogy az orosz befolyás Belaruszban (hatalomgyakorlás, hírszerzés stb. terén), amely már 2021-et megelőzően is jelentős volt, az elkövetkező években csak növekedni fog.

Értelmezésem szerint az Európai Unió keleti,³⁵ szárazföldi határainál 2021-ben tapasztalt irreguláris migráció a hibrid migráció fogalmával azonosítható.

Hibrid migráció azt a migrációs folyamatot, azt a *hard push faktort* jelenti, amikor egy ország hatalomgyakorlása során irreguláris migránsokat szervezetten utaztat be területére, illetve át területén (csempész másik országba). Ezt a folyamatot a migrációs jelenséghez kapcsolódó fenyegetések és erőszakos eszközök komplex rendszere³⁶ kísérheti, amelynek során különösen fontos az információs hadviselés, a narratíva uralásának képessége.³⁷

Az embercsempészet és a tömeges migráció a hagyományos hadviselésen túlmenően biztonsági kockázatként azonosítható.³⁸

³⁴ Somodi–Kiss (2019): i. m.

³⁵ Lengyelország, Lettország és Litvánia Belarusszal és Oroszországgal közös határát értjük a Frontex alapján.

³⁶ Somodi–Kiss (2019): i. m.

³⁷ A Belaruszba csempésztett migránsokat a belarusz hatóságok a dezinformáció céljával létrehozott Facebook-bejegyzésekkel tájékoztatták.

³⁸ Sascha-Dominik Dov Bachmann – Anthony Paphiti: Mass Migration as a Hybrid Threat? – A Legal Perspective. *Polish Political Science Yearbook*, 50. (2021), 1. 119–145.

7. Összegzés

Belarusz EU-val közös határszakaszán 2021-ben sajátos irreguláris migrációs mozgást tapasztalhattunk, ami a hibrid migráció fogalmával jellemezhető. A jelenség, mint az irreguláris migrációs mozgások általában, jelentős volatilitást mutat, de különlegessége abban van, hogy egy állami szereplő indította el, egyben tartja is fenn. Összességében tehát ez az állami szereplő van befolyással *kemény push faktorként* az irreguláris migrációs mozgásra.

A jelenség összetett, számos humanitárius kérdést is felvet, azonban álláspontom szerint mindenki számára kedvező kimenetele nehezen képzelhető el a folyamatnak. Az irreguláris migráció változékonyságából következőleg osztom az EU Bizottságának megállapítását, miszerint az EU-nak fel kell készülnie a váratlan helyzetek kezelésére is.

A hibrid migráció jellegzetessége, hogy az azt támogató felek modern infokommunikációs eszközökkel befolyásolják a migrációban részt vevő személyeket, de egyben a jelenségben érintett állami tényezőket is.

Az EU keleti határán tapasztalt hibrid migrációs nyomás enyhülésére 2022. év elején még nem látszott esély, sőt az orosz–ukrán háború február 24-ei kitörésével a II. világháború óta nem tapasztalt menekültügyi hullám vette kezdetét.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Arango, Joaquín: Explaining Migration: A Critical View. *International Social Science Journal*, 52. (2000), 165. 283–296. Online: <https://doi.org/10.1111/1468-2451.00259>
- Bachmann, Sascha-Dominik Dov – Anthony Paphiti: Mass Migration as a Hybrid Threat? – A Legal Perspective. *Polish Political Science Yearbook*, 50. (2021), 1. 119–145. Online: <https://doi.org/10.15804/ppsy202122>
- Böcker, Anita – Tetty Havinga: *Asylum Migration to the European Union: Patterns of Origin and Destination*. Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities 1998. Online: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2633536>
- Disney, George – Arkadiusz Wiśniowski – Jonathan J. Forster – Peter W. F. Smith – Jakub Bijak: *Evaluation of Existing Migration Forecasting Methods and Models*. Report for the Migration Advisory Committee: Commissioned research. ESRC Centre for Population Change, University of Southampton. 2015. Online: www.research.manchester.ac.uk/portal/files/32468230/FULL_TEXT.PDF
- Európai Bizottság: *A Bizottság Közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának a migrációról és a menekültügyről szóló jelentésről*. COM(2021) 590 végleges (2021. szeptember 29.). Online: [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM\(2021\)590_0/090166e5e31a8105?rendition=false](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/api/files/COM(2021)590_0/090166e5e31a8105?rendition=false)
- European Asylum Support Office: *The Quantitative Assessment of Asylum-Related Migration. A Survey of Methodology*. 2017. Online: <https://doi.org/10.2847/71794>
- European Council – Council of the European Union: *European Council Conclusions on Belarus, 24 May 2021. III. Belarus* (2021. május 24.). Online: www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2021/05/24/european-council-conclusions-on-belarus-24-may-2021/

- European Council – Council of the European Union: *Timeline – EU Restrictive Measures against Belarus* (é. n.). Online: www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-belarus/belarus-timeline/
- Eurostat Database: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database> a letöltés ideje: 2022. január 26.
- Hunderterte Migranten haaren an polnisch-belarussischer Grenze aus. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 2022. január 1. Online: www.welt.de/politik/ausland/article235971346/Belarus-Hunderterte-Migranten-haaren-weiter-an-polnischer-Grenze-aus.html
- Hautzinger Zoltán – Hegedűs Judit – Klenner Zoltán: *A migráció elmélete*. Budapest, Nemzeti Közszerkeleti Egyetem, 2014. Online: http://real.mtak.hu/16634/1/w207.bat_session%3D1164013711%26infile%3D%26sobj%3D8961%26cgimime%3Dapplication%252Fpdf
- IOM Belarus: *Response for the Stranded Migrants in Belarus*. Situation Report (2022. január 14–20.). Online: <https://reliefweb.int/report/belarus/iom-belarus-response-stranded-migrants-belarus-situation-report-14-20-january-2022>
- King, Russell: Towards a New Map of European Migration. *International Journal of Population Geography*, 8. (2002), 2. 89–106. Online: <https://doi.org/10.1002/ijpg.246>
- Lee, Everett S.: A Theory of Migration. *Demography*, 3. (1966), 1. 47–57. Online: <https://doi.org/10.2307/2060063>
- Massey, Douglas S. – Joaquín Arango – Hugo Graeme – Ali Kouaouci – Adela Pellegrino – J. Edward Taylor: A nemzetközi migráció elméletei: áttekintés és értékelés. In Sik Endre (szerk.): *A migráció szociológiája*. Budapest, ELTE Társadalomtudományi Kar, 2012. 7–29.
- Öberg, Sture: Spatial and Economic Factors in Future South-North Migration. In W. Lutz (szerk.): *The Future Population of the World. What Can We Assume Today?* London, Earthscan, 1994. 361–385.
- Poland to Build Belarus Border Wall to Block Migrant Influx. *BBC News*, 2021. október 29. Online: www.bbc.com/news/world-europe-59096571
- Ravenstein, Ernst Georg: The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48. (1885), 2. 167–235. Online: <https://doi.org/10.2307/2979181>
- Somodi Zoltán – Kiss Álmos Péter: A hibrid hadviselés fogalmának értelmezése a nemzetközi szakirodalomban. *Honvédségi Szemle*, 147. (2019), 6. 22–28. Online: <https://doi.org/10.35926/HSZ.2019.6.2>
- Suriyakumaran, Anjali – Yuji Tamura: Asylum Provision: A Review of Economic Theories. *International Migration*, 54. (2016), 4. 18–30. Online: <https://doi.org/10.1111/imig.12228>
- Zolberg, Aristide R: The Next Waves: Migration Theory for a Changing World. *The International Migration Review*, 23. (1989), 3. 403–430. Online: <https://doi.org/10.2307/2546422>

ABSTRACT

Hybrid Migration from Belarus to the European Union

Ferenc URBÁN

The article describes the phenomenon of irregular migrants camped near the Belarusian-Polish border in a desperate attempt to enter the EU. They were reported daily in the media in 2021, but by the beginning of 2022, the fate of groups of people trapped in the conflict zone of world politics had lost its news value.

In this paper, I outline the factors that have led to this situation and the extent to which the traditional conceptual framework of international migration can be applied to the phenomenon.

Keywords: irregular migration, asylum application, hybrid migration